

Η θέση της Ελληνικής Οδοντιατρικής Ομοσπονδίας: Συνεργασίες και κοινές δράσεις

Παναγιώτης Βίγλας, Οδοντίατρος, Γενικός Γραμματέας Ελληνικής
Οδοντιατρικής Ομοσπονδίας

Η Ελληνική Οδοντιατρική Ομοσπονδία (Ε.Ο.Ο.) ήταν πρωτοπόρος, εδώ και δεκαετίες, στη δραστηριοποίηση όλων των τοπικών Συλλόγων της χώρας, με προγράμματα προληπτικής οδοντιατρικής και γενικότερα σε μια προσπάθεια για την προαγωγή της Στοματικής υγείας του Ελληνικού πληθυσμού. Τέτοια προγράμματα ξεκινήσαμε τις αρχές της δεκαετίας του 1980 σε συνεργασία με τον Οδοντιατρικό Σύλλογο Αττικής (Ο.Σ.Α.) και το Δήμο της Αθήνας σε όλα τα Δημοτικά σχολεία του Δήμου της Αθήνας. Η αφετηρία αυτή, είχε συνέχεια με δράσεις που συνεχίζονται μέχρι και σήμερα, σε όλη την Ελλάδα:

- αγωγή στοματικής υγείας
- επιδημιολογικός χάρτης στοματικής υγείας
- καθιέρωση μήνα στοματικής υγείας
- δραστηριότητες αγωγής στοματικής υγείας για παιδιά ηλικίας 8-10 και εφήβους ηλικίας 12-15 ετών με τη μέθοδο της Βιωματικής Διδασκαλίας
- αγωγή στοματικής υγείας σε 800 ολοήμερα Δημοτικά σχολεία και 150 σχολεία απομακρυσμένων περιοχών
- πρόγραμμα προαγωγής και καταγραφής της στοματικής υγείας του Ελληνικού πληθυσμού ανισότητες και ικανοποίηση από τις οδοντιατρικές υπηρεσίες και σχέση της στοματικής υγείας με την ποιότητα ζωής των Ελλήνων.

Με τα δύο τελευταία προγράμματα, επιδιώκεται να παρέχεται σε όλο τον οδοντιατρικό κόσμο, τεχνογνωσία, υλικό και υποστήριξη. Κάθε οδοντίατρος σε συνεργασία με τον Οδοντιατρικό Σύλλογο που ανήκει, έχει την ευκαιρία να δραστηριοποιηθεί και να υλοποιήσει δράσεις για την προαγωγή της στοματικής υγείας. Γι αυτό το λόγο, απαιτείται καταρχήν η «Οργάνωση και ο συντονισμός των δραστηριοτήτων σε τοπικό επίπεδο». Ο κάθε Οδοντιατρικός Σύλλογος οφείλει να ορίσει τους υπευθύνους για το πρόγραμμα, οι οποίοι θα αναλάβουν την ενημέρωση των συναδέλφων οδοντιάτρων για το πρόγραμμα και τις ευκαιρίες που προσφέρει, τις σχετικές διαδικασίες, την επικοινωνία με την Ε.Ο.Ο. και τους επιστημονικούς υπευθύνους αυτής.

Οι προτεινόμενες ενέργειες για τις οποίες το πρόγραμμα μπορεί να προσφέρει το κατάλληλο εκπαιδευτικό και ενημερωτικό υλικό και να τις υποστηρίξει είναι:

Α. Τεκμηρίωση των τοπικών αναγκών στοματικής υγείας. Στο πλαίσιο του προγράμματος έχει πραγματοποιηθεί σε εθνικό επίπεδο η καταγραφή της στοματικής υγείας του πληθυσμού. Εν τούτοις κάθε Οδοντιατρικός Σύλλογος και κάθε οδοντίατρος μπορεί να υλοποιήσει επιμέρους και στοχευμένες επιδημιολογικές έρευνες (π.χ. συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού, περιοχές κ.λ.π.). Στο πλαίσιο του προγράμματος έχουν αναπτυχθεί επιδημιολογικά έντυπα, οδηγίες και εκπαιδευτικό υλικό για τη διεξαγωγή επιδημιολογικών μελετών. Το υλικό αυτό, προωθείται σ' όλους τους Συλλόγους και μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τους οδοντιάτρους.

Β. Ενημέρωση του τοπικού πληθυσμού. Οι Οδοντιατρικοί Σύλλογοι με την ενέργεια των μελών τους και την υποστήριξη του προγράμματος, μπορούν να αναλάβουν πρωτοβουλίες για την ενημέρωση του πληθυσμού της περιοχής τους σχετικά με τη σημασία και την προστασία της στοματικής υγείας. Οι ενέργειες αυτές μπορούν να περιλαμβάνουν:

- κεντρικές εκδηλώσεις ενημέρωσης του πληθυσμού σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς (Δήμοι, Νομαρχία, Περιφέρεια, Σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων, εκκλησία, ΜΚΟ κ.λ.π.)
- εμφανίσεις στα τοπικά ΜΜΕ
- καταχωρήσεις στον τυπικό Τύπο
- events σε κεντρικά σημεία κ.λ.π.

Γ. Αγωγή Υγείας στα σχολεία.

Η επίσκεψη οδοντιάτρων στα σχολεία είναι μία καθιερωμένη πλέον πρακτική που εφαρμόζεται από τους Οδοντιατρικούς Συλλόγους με τη χρησιμοποίηση του εκπαιδευτικού και εποπτικού υλικού που έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του προγράμματος (ντοσιέ με οδηγίες και slides, εκμαγεία και οδοντόβουρτσα επίδειξης) και έχει προωθηθεί σ' όλους τους Συλλόγους και με κατάλληλο ενημερωτικό υλικό (kit για παιδιά ηλικίας 4-7 και 8-12 ετών) που στέλνονται στους Συλλόγους κατόπιν αιτήματος.

Η σημασία και η συμβολή της Στοματικής Υγείας στη Γενική Υγεία και στη ζωή όλων των ανθρώπων είναι σ' όλους γνωστή. Η οδοντική τερηδόνα και οι νόσοι του περιοδοντίου (ουλίτιδα-περιοδοντίτιδα), είναι οι πιο διαδεδομένες νόσοι στον άνθρωπο, προσβάλλοντας το 60%-90% του πληθυσμού όλης της γης.

Η στοματική υγεία του πληθυσμού, αποτελεί παγκοσμίως έναν εξελισσόμενο τομέα έρευνας για πολλούς επιδημιολόγους, οικονομολόγους και κοινωνικούς αναλυτές. Διεθνείς οργανισμοί όπως οι ΟΟΣΑ (OECD), ΠΟΥ (WHO), Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (EUROSTAT) και Council of European Chief Dental Officers (CECDO), τα τελευταία χρόνια ενασχολούνται με την υγεία του στόματος και τις επιπτώσεις αυτής στην κοινωνία, την οικονομία και την ποιότητα ζωής των ατόμων. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, οι ασθένειες με οδοντιατρικά προβλήματα έχουν συγκριθεί με χρόνιες ασθένειες, όπως για παράδειγμα καρδιαγγειακά νοσήματα, οι καρκίνοι, ο διαβήτης και τα χρόνια αναπνευστικά προβλήματα. Έτσι, είναι φανερό η σημαντικότητα μελέτης της στοματικής υγείας, αλλά κυρίως η προώθηση πολιτικών δράσεων, οι οποίες θα πρέπει να εφαρμοστούν στα συστήματα υγείας των χωρών με σκοπό τη βελτίωση αυτής.

Τα προβλήματα στη στοματική υγεία όπως προαναφέρθηκε, επηρεάζουν άμεσα το ίδιο το άτομο, αλλά έμμεσα και την κοινωνία. Ειδικότερα, συμφωνεί με την έκθεση του Ευρωβαρόμετρου του 2009 για τη Στοματική Υγεία, τα άτομα με κακή στοματική υγεία έχουν πόνο και χαμηλή αυτοεκτίμηση.

Επιπλέον, σε πολλές χώρες τα ποσοστά για δαπάνες των οδοντιατρικών υπηρεσιών έχουν εκτιμηθεί υψηλά περίπου 5% έως 10% των δημοσίων δαπανών. Στην Ελλάδα το 80% των οδοντιατρικών υπηρεσιών καλύπτεται από τον ιδιωτικό τομέα. Το ποσοστό αυτό, σε οικονομικά μεγέθη μεταφράζεται σε 31% του συνόλου της δαπάνης υγείας των νοικοκυριών να απορροφάται για εξω-νοσοκομειακή οδοντιατρική φροντίδα (2 εκ. € περίπου) ή το 1,5% του ΑΕΠ (2005). Ωστόσο, σε χώρες του ΟΟΣΑ το 2004 το ποσοστό αυτό ανήλθε σε 0,5% και το αντίστοιχο στις ΗΠΑ σε 0,7% παρά το γεγονός ότι το σύστημα είναι ιδιαίτερα ιδιωτικοποιημένο. Τα υψηλά ποσοστά για ιδιωτικές οδοντιατρικές υπηρεσίες στην Ελλάδα αποδίδονται στην έλλειψη προσφοράς οδοντιατρικών υπηρεσιών από το δημόσιο σύστημα, καθώς την τελευταία μόνο το 1% (από τις δημόσιες δαπάνες για την υγεία) αποδόθηκε στην οδοντιατρική φροντίδα. Άρα οι νόσοι του στόματος σε συνδυασμό με τις νόσους του βλεννογόνου του στόματος, τον στοματοφαρυγγικό καρκίνο και το τραύμα, συνεχίζουν να ναι ένα σοβαρό δημόσιο πρόβλημα για κάθε χώρα και συγκαταλέγονται μεταξύ των τεσσάρων πιο δαπανηρών νόσων να θεραπευτούν.

Οι παράγοντες που επηρεάζουν τη στοματική υγεία, σύμφωνα με το Oral Health Report (2003) του ΠΟΥ είναι οι ακόλουθοι:

- πρόληψη – έλεγχος της στοματικής υγείας
- συνεχής στοματική φροντίδα
- συχνότητα των επισκέψεων στον οδοντίατρο
- προφίλ του οδοντιάτρου

- ο τρόπος ζωής και οι συνθήκες
- η ποιότητα ζωής
- το κόστος της οδοντιατρικής περίθαλψης καθώς και άλλες κοινωνικό-δημογραφικές παράμετροι όπως είναι το φύλο, η ηλικία, το εκπαιδευτικό επίπεδο, το επάγγελμα, η εισοδηματική τάξη και η ασφαλιστική κάλυψη.

Επιπλέον, τις τελευταίες δεκαετίες, πολλές έρευνες έχουν αναδείξει πως η στοματική υγεία επηρεάζεται άμεσα από κοινωνικοοικονομικούς, ψυχολογικούς και παθολογικούς παράγοντες, αλλά και από τη συμπεριφορά ατόμων. Έτσι λοιπόν, έχει πραγματοποιηθεί μία ταξινόμηση ως προς τους εν λόγω παράγοντες:

- στα συστήματα υγείας και κυρίως στις οδοντιατρικές υπηρεσίες, δηλαδή στην προσβασιμότητα, στη διαθεσιμότητα, στην πρόληψη και ιδιαίτερα στην πρωτοβάθμια περίθαλψη
- στους κοινωνικούς και πολιτιστικούς παράγοντες όσον αφορά την εκπαίδευση, την απασχόληση, το εισόδημα, την εθνικότητα, τον τρόπο ζωής και την υποστήριξη κοινωνικού δικτύου
- στους περιβαλλοντικούς παράγοντες, οι οποίοι αναφέρονται στο πόσιμο νερό, την υγιεινή και τη διατροφή στη χρήση των οδοντιατρικών υπηρεσιών, που σχετίζονται με τη ζήτηση, τους κύριους λόγους χρήσης των υπηρεσιών και τη συχνότητα χρήσης
- στη συμπεριφορά των ατόμων αναφορικά με την προσωπική τους υγιεινή, την κατανάλωση ζάχαρης (ποσότητα, συχνότητα, τύπο)

Έτσι λοιπόν, η στοματική υγεία αποτελεί σημαντικό δείκτη υγείας για έναν πληθυσμό. Βάσει αυτού, πραγματοποιήθηκε μία επιδημιολογική μελέτη για τον Ελληνικό πληθυσμό σε επιλεγμένες παροχές της χώρας την τελευταία δεκαετία, η οποία υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «Προαγωγής και Καταγραφής της Στοματικής Υγείας του Ελληνικού Πληθυσμού».

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της μελέτης αυτής, διαπιστώθηκε ότι ένα μεγάλο μέρος των οδοντιατρικών αναγκών του πληθυσμού δεν λαμβάνει την απαραίτητη θεραπεία, παρά το γεγονός ότι ο Έλληνας οδοντογιάτρος υποαπασχολείται σήμερα. Επιπλέον, στο πρόγραμμα της Ε.Ο.Ο. για την προαγωγή της στοματικής υγείας του Ελληνικού πληθυσμού, βασικό σκοπό αποτέλεσε η προώθηση του μηνύματος ότι η «Στοματική Υγεία συνδέεται άμεσα με τη Γενική Υγεία». Ωστόσο, προκειμένου το εν λόγω μήνυμα να αποδειχθεί έγκυρο και αξιόπιστο στο κοινό, θα πρέπει να επιβεβαιώνεται μέσα από δύο κατευθύνσεις:

- Πρώτον, παγκόσμιες ερευνητικές μελέτες που αποδεικνύουν ότι η κακή στοματική υγεία λειτουργεί ανασταλτικά στη Γενική Υγεία και
- δεύτερον ότι η στοματική υγεία αποτελεί επιβαρυντικό παράγοντα για την ποιότητα ζωής και κατ' επέκταση για την κακή Γενική Υγεία.

Έτσι, η επαλήθευση των δύο εν λόγω θεωριών θα προσδώσει στην έννοια στοματική Υγεία την ορθή θέση τόσο την επιστήμη, όσο και στο ευρύ κοινό, καθιστώντας σαφές ότι «το στόμα συνδέεται άμεσα με το υπόλοιπο στόμα».

